

UNIVERSITYS FROM 1933 REFORM TO TODAY AND TURKISH NATIONAL EDUCATION COUNCILS DECISIONS

(1933 YILI REFORMUNDAN GÜNÜMÜZE ÜNİVERSİTELER VE
MİLLİ EĞİTİM ŞÛRALARI KARARLARI)

Sibel GÜVEN¹

ABSTRACT

In this study we aimed to reveal the functionality of collaboration between Ministry Of National Education and board of higher education after the university reform of 1933. For this purpose, decrees, suggestions, and proposals of National Education Council regarding higher education between the years 1939-2016 are discussed with literature review. All of the National Education Councils took place between 1939 and 2016 are included into the study. Results showed that decrees that can solve educational problems and improve and enhance the system were taken in the councils. However most of the decrees were not realized, the higher education had been ignored even there is a lot of issues that needs to be discussed. Among 19 National Education Councils that are examined in 10 of them there are some decrees taken regarding higher education. It is seen that those decrees are mostly about teacher education and transition to higher education.

Keywords: Turkish National Education Councils, Higher education, University

ÖZET

Araştırmada, 1933 yılı üniversite reformundan bu yana milli eğitim bakanlığı ile yükseköğretim kurulu arasındaki işbirliğinin işlevselliğinin ortaya konulması amaçlanmış, bu nedenle 1939-2016 yılları arasında yapılmış olan Milli Eğitim Şûraları kapsamında, yükseköğretim ile ilgili karar öneri ve teklifler literatür taraması yöntemiyle tartışmaya açılarak ele alınmıştır. Araştırmaya 1939-2016 yılları arasında yapılan 19 Milli Eğitim Şûrasında alınan kararların tamamı dahil edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, şuralarda eğitim sorunlarını çözebilecek, sistemi geliştirecek ve iyileştirecek kararların alındığı, ancak birçoğunun uygulamaya geçmediği ya da kağıt üzerinde kaldığı; gerçekten üzerinde tartışılması gereken yükseköğretim ile ilgili kararların göz ardı edildiği görülmüştür. Araştırma kapsamında değerlendirilen 19 Millî Eğitim Şûrasının sadece 10'unda yükseköğretim ile ilgili kararlar alınmıştır. Bu kararların çoğunlukla, öğretmen yetiştirme ve yükseköğretime geçiş ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Milli Eğitim Şûraları, Yükseköğretim, Üniversite.

¹ Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Eğitimi ABD.,
s.guven@comu.edu.tr

SUMMARY

Introduction

Produced from the Latin word "universitas", university is a higher education organization which has scientific autonomy and public entity, gives high level of education, scientific research, publication and consultation, and consists of faculties, institutes, vocational schools, et cetera departments (YOK code number 2547, 1981). According to YOK code number 2547 universities as higher education foundations have the duty of conducting high level of research and scientific works, producing science and technology, disseminate scientific knowledge, support national development and improvement, becoming a distinguished member of scientific world by collaborating with national and international institutions, and making contributions to global and contemporary development. Although the history of Turkish universities dates back in Seljukian Nizamiye madrasahs (Muslim theological schools), this study focuses on the era called university reform that is the foundation of "İstanbul University" after the abolition of "Darülfün" (Baltacı & Akın, 2007) which are established in the Tanzimat era, and the developments through the national education councils. As the highest council of Ministry of National Education and Turkish National Education System, the councils (şura) have undertaken a guidance role in the policy making of National Education (Deniz, 2001). For this reason the historical alteration of higher education is scrutinized on the basis of decrees of National Education Councils. Revealing the functionality of collaboration between ministry of national education and board of higher education after the university reform of 1933 is achieved by considering the decrees and suggestions that are offered in the national education councils between 1939 and 2016.

With the university reform of 1933, universities autonomy of universities repealed and they linked under the Ministry of National Education (Akyüz, 2008). The establishment of Mühendishane-i Berri Hümayun in 1773 and its alteration to İstanbul Technical University after some adjustments are the major developments in higher education in that era. Moreover, the year of 1933 is also an important date in terms of National Educational Councils. With the "Code about Educational Organizations" (code number 2287), Teaching and Education Department attained its law, while the legal foundation of National Education Councils had been established. According to this the highest advisory body of Ministry of National Education it has been established which would be responsible for guiding national education, determining and examining the problems of teaching and education and providing solutions (Deniz, 2001). According to the law, Councils should be gathered once every three years; however the first Council took place in 1939 even though it is planned to take place in 1935. There are three parts in this study, the era before 1946, 1946-1981 period, and 1981-2016 : the Era from the Establishment of YOK until now. Each part is investigated with the council decrees and literature review and review of the decrees, suggestions, and proposals about higher education.

Conclusion

In general, it can be said that decrees that can solve educational problems and improve and enhance the system were taken in National Education Councils. Nevertheless, most of the decrees were not realized; they only remain on papers. Even though it has an important area within educational system, one of the main subjects that did not receive proper attention in National Education Councils is universities. Generally, primary schools, secondary schools, teacher education, and vocational and technical education topics took place in the councils.

GİRİŞ

Latince kökenli “üniversitas” kelimesinden türetilmiş olan üniversite, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur (2547 sayılı YÖK kanunu, 1981). 2547 sayılı YÖK kanununa göre, üniversitelerin görevleri, yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır. Türkiye’de üniversitelerin geçmişi Selçuklu döneminde kurulan Nizamiye medreselerine kadar dayansa da bu araştırma da 1933 yılı üniversite reformu olarak adlandırılan Tanzimat dönemi ile birlikte kurulan “Darülfün”ün kaldırılması (Baltacı & Akın, 2007), 2252 sayılı kanun ile “İstanbul Üniversitesi”nin kurulması ve devamında gerçekleştirilmiş olan Milli Eğitim Şûraları sürecinden bu yana üniversitelerde yaşanan gelişmeleri ele almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ve Türk Millî Eğitim Sistemi’nin en yüksek danışma organı olan şûralar, Millî Eğitimle ilgili politikaların çizilmesinde, yol gösterici rolü üstlenmiştir (Deniz, 2001). Bu nedenle bu çalışmada yükseköğretimin tarihsel süreç içerisinde geçirdiği değişim Millî Eğitim Şûraları kararları temel alınarak irdelenmiştir. 1933 yılı üniversite reformundan bu yana Milli Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu arasındaki işbirliğinin işlevselliğinin ortaya konulması, 1939-2016 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan Milli Eğitim Şûraları kapsamında, yükseköğretim ile ilgili alınan karar öneri ve teklifler değerlendirilerek incelenmiştir.

Türkiye’de Üniversitelerin Gelişimi ve Milli Eğitim Şûraları

1933 yılı reformu ile üniversiteler, özerklikleri kaldırılarak Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır (Akyüz, 2008). Ayrıca 1933 yılı, Milli Eğitim Şûraları bakımından da önemli bir tarih olarak karşımıza çıkmaktadır. 1933’te çıkarılan “2287 sayılı Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun”la hem Talim Terbiye Dairesi yasasına kavuşmuş, hem de Millî Eğitim Şûralarının yasal dayanağı oluşmuştur. Buna göre, ulusal eğitime yön vermek, eğitim-öğretimle ilgili sorunları tespit etmek, incelemek, çözüm önerileri sunmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı’nın en yüksek danışma organı oluşturulmuştur (Deniz, 2001). Yasaya göre 3 yılda bir

toplantısı öngörülen Şûraların ilkinin 1935 yılında yapılması kararlaştırılmasına rağmen ilk Şûra 1939 yılında toplanabilmiştir. Yükseköğretimde gelişmeler, 1933-1946, 1946-1981 ve 1981-2016 : YÖK'ün kuruluşundan günümüze kadar gelen dönem olmak üzere 3 alt başlık çerçevesinde gruplanmış, her alt başlığa uygun olarak kapsadığı dönemde gerçekleştirilen Milli Eğitim Şûralarına ait kararlar ile tartışılarak ele alınmıştır.

1933-1946 Dönemi

1924'te Darülfünuna tanınan "tüzel kişilik" ile beraber Cumhuriyet rejiminin bu kuruma olan saygısı ve önemi, Darülfünun kendisinden beklenen görevleri yerine getirememesi, inkılaplara karşı olumsuz tutum takınması ve topluma yararlı bilimsel çalışmaların yapılamaması eleştirilerini beraberinde getirmiştir (Akyüz, 2008). 1933 yılında çıkarılan 2252 sayılı Kanunla Darülfünun kapatılarak yerine İstanbul Üniversitesi kurulmuştur (Baysal & Ada, 2015). 1933 reformunun getirdiği yenilikler, akademik kadrolara yeniden atanmaların tanımlanması, çalışma esaslarının tam gün olarak belirlenmesi, öğretim üyelerinin rektör ya da dekanlar tarafından denetlenmeleri, yayın sayısının artırılması ve öğretim üyelerinin temelini oluşturacak asistanlığın kaynak oluşumunun sağlanması olarak sıralanmıştır (MEB, 1998). İstanbul Üniversitesinin kurulması ile birlikte reformun 6. Yılında ilk Milli Eğitim Şûrası toplanmıştır.

1. Milli Eğitim Şûrası 17-29 Temmuz 1939 yılında bütün müfredat programlarının incelenmesi amacıyla toplanmıştır. Bu şûra da yüksekokul ve fakültelerin tümü Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Burada ele alınması gereken önemli bir gelişme, İstanbul Üniversitesi rektörü Cemil Birsel'in, Milli Eğitim Bakanlığına sunduğu rapor olarak karşımıza çıkmaktadır. Rapor, üniversitelerin yönetsel özerkliğinin sağlanması, olanaklarının artırılması ve öğretim üyelerinin özlük haklarının iyileştirilmesi öngörülüyordu (Kısakürek, 1976). Fakat bu raporun Milli eğitim Bakanlığı üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. Nitekim 2. Milli eğitim ve 3. Milli eğitim Şûrasında sözü geçen rapor ya da alınan kararlar ile ilgili hiçbir maddeye rastlanmamıştır.

2. Milli Eğitim Şûrası, 15-21 Şubat 1943 yılında toplanmıştır. Şûranın toplanış gündemi, yükseköğretim gençliğinin ahlak prensiplerine bağlılığının işlenmesi ve yeni terimlerin yükseköğretimde yayılması yollarının kesin bir esasa bağlanması olmuştur. Bu gündemin tartışılması üç ana başlık olan, okullarda ahlak terbiyesinin geliştirilmesi, bütün öğretim kurumlarında ana dil çalışmalarının veriminin artırılması ve Türklük eğitiminde tarih öğretiminin metot ve vasıtalar bakımından incelenmesi adı altında yapılmıştır. Sonuç olarak, bütün eğitim kurumlarında anadil çalışmaları konusunda verimin artırılması gerekliliği üzerine durulmuştur. Oysaki gündem bakımından yükseköğretim içerikli kararlar alınması beklenirken sonuçlara bakıldığında bu konu ile ilgili her hangi bir kararın alınmadığı aksine yüzeysel bir şekilde Şûranın sonlandırıldığı görülmüştür.

1946-1981 Dönemi

3.Şûra, 2-10 Aralık 1946 yılında toplanmıştır. Şûra hem toplanılan gündem hem de alınan kararlar bakımından yükseköğretim ile ilgili hiçbir konuya ev sahipliği yapmamıştır. Fakat şûradan birkaç ay sonra yayınlanan 25 Mayıs 1946 sayılı Milli Eğitim Komisyon raporunda yükseköğretim ile ilgili önemli kararların alındığı görülmüştür. 1946 dönemi ülke olarak çok partili döneme geçişin ve toplumda önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi gelişmelerin bu kadar yoğun bir şekilde yaşanması, üniversitelere de yansımış 1946 yılı reformu 6336 sayılı Resmi gazetede yayınlanmıştır. Bu reform ile üniversitelere verilen özerklik, yine de kanun hükmünde Milli Eğitim Bakanlığının üniversitelerin başı olduğu hükmünü etkilememiştir (Güven, 2000). Oysaki, bu özerkliğin üniversiteye verilmesinde Milli Eğitim Bakanlığının da büyük etkisi olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının öğretim üyelerinden oluşan bir komisyona hazırlattığı “Üniversitelerin, Fakültelerin ve Buralara Bağlı Diğer Kurumların Özerklikleri Üzerine Kanun Tasarısı” Talim Terbiye Dairesince yapılan bir değişiklikle “Üniversitelerle Bunlara Bağlı Fakülte ve Kurumların Özerklikleri ve Üniversite Öğretim Mesleği Üyeleri Kanun Tasarısı” adı altında TBMM’ye gönderilmiştir. 13 Haziran 1946 tarihinde ise “Üniversiteler Kanunu” olarak yasalaşmıştır. 25 Mayıs 1946 tarihli Milli Eğitim komisyon raporunda, bu yasanın amacı açıkça ortaya konmuş ve getirdiği yenilikler sıralanmıştır (Baltacı & Akın, 2007).

4. Milli Eğitim Şûrası 23-31 Ağustos tarihleri arasında 1949 yılında toplanmıştır. Bu Şûrada yükseköğretimle ilgili direk kararların alınmadığı ancak ortaokul ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatlarının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerektiği konularında kararlar alındığı görülmüştür. Oysa 1946 yasası, üniversitelere hem tüzel kişiliklerini hem de özerkliklerini vermesine rağmen Milli Eğitim Bakanının üniversitelerin başı olduğu hükmü korunmuştu. Bu durumda üniversitelerle ilgili şûrada karar alınması dikkat çekmektedir.

5. Milli Eğitim Şûrası ele alınmadan önce, yükseköğretim açısından 1950-1960 yılları arasında geçen zaman dilimini irdelemek gerekmektedir. 1950’li yıllardan sonra, yükseköğretimde önemli gelişmeler meydana gelmiş, bu gelişmeler toplumsal talep doğrultusunda değerlendirilmiştir. Yüksekokul ve üniversitelerin bölgesel merkezlere yaygınlaştırılması bu gelişmelerin en önemlisi olarak kabul edilmiştir. 1950’li yıllarda büyük kentler dışında da üniversitelerin açılması gündeme gelmiş, böylece 1950-1955 yılları arasında Karadeniz Teknik (KTÜ) ve Ege Üniversiteleri, 1957 yılında Atatürk Üniversitesi (1976 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kalmıştır) ve 1959 yılında Orta Doğu Teknik Üniversiteleri kurulmuştur (Kılıç, 1999). Burada dikkat çeken önemli gelişmelerden biri de üniversitelerin açılma döneminde büyük bir etkisi olan Milli Eğitim Komisyonu kararlarıdır. Özellikle Atatürk Üniversitesinin kurulması, taşrada üniversite açma konusunda yapılan çalışmaların bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. 1960 dönemi, Üniversite dışı kurumların üniversiteye doğrudan müdahalesinin yaşandığı yıllara karşılık gelmektedir. Bu nedenle üniversite

özerkliği bu yıllarda yine dile gelmiş, 114 sayılı kanun ile birçok öğretim üyesinin işine son verilmiş, 115 sayılı kanun ile Milli Eğitim Bakanının üniversite senatolarının aldığı kararları onama yetkisi ve Milli Eğitim Bakanına tanınan Bakanlık emrine alma yetkisi kaldırılmıştır (Tekeli, 2010). Bu yasa ile, Milli eğitim bakanının üniversitelerin başı olması durumu ortadan kalkmış, bu dönemin yönetim-devlet felsefesini simgeleyen 1961 anayasasının, üniversitelere bilimsel ve yönetsel özerklik kapısını açtığı görülmüştür (Baskan, 1985).

5. Milli Eğitim Şûrası yükseköğretim adına herhangi bir gelişmenin yaşanmadığı, genel olarak öğretmen yetiştirme konusu üzerine durulan şûralardan biri olmuştur. Şûra 04-14 Şubat 1953 yılında toplanmıştır. 1950' den sonra üniversitelere olan talep artmış ve bu konuda ikili öğretim gibi farklı sorunlar yaşanmaya başlanmış, yüksekokul ve üniversitelerin bölgesel merkezlere yaygınlaştırılması önem kazanmış iken 1953 yılında gerçekleştirilen şurada bu konular gündeme hiç gelmemiştir. (Kılıç, 1999). 6. Şûra 18-23 Mart 1957 yılında gerçekleşmiştir. Alınan kararlar öğretmen yetiştirme odaklıdır. Oysaki yükseköğretimde yaşanan gelişmeler sonrasında şûralarda üniversiteler adına hiçbir kararın alınmaması MEB'in üniversitelere veremediği önemi bir kez daha gözler önüne sermiştir.

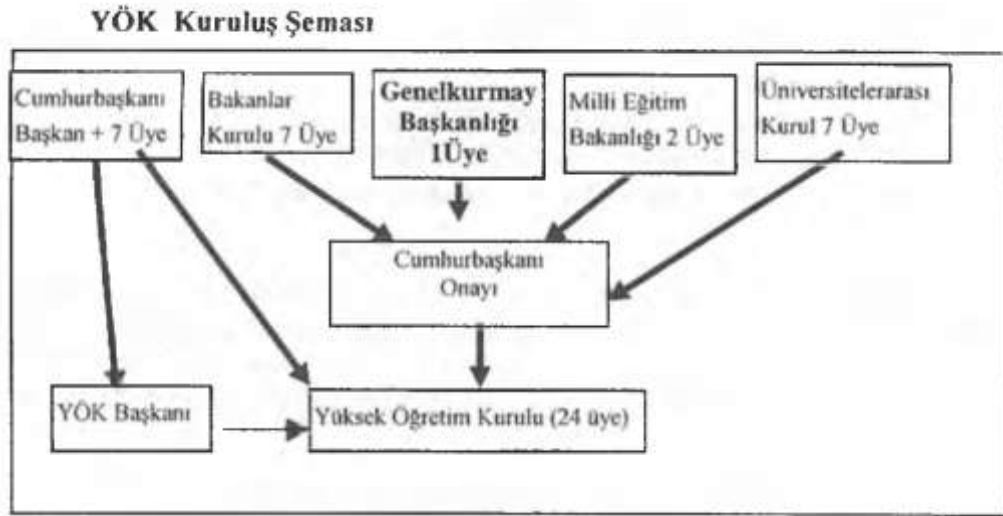
1960 yılı darbesinin beraberinde getirdiği üniversiteler hakkındaki siyasi değişiklik nihayet 7 ve 8. Şûra ile birlikte MEB kararları üzerinde de etkisini göstermeye başlamıştır. 7. Şûra 5-15 Şubat 1962 yılında gerçekleştirilmiştir. Şûra gündeminde ilk defa yükseköğretim başlığı yer almıştır. Ayrıca "Olgunluk imtihanlarının kabulü, teknik ve klasik üniversitemize girecek öğrencilerin bütün Türkiye için müşterek bir ölçüye tabi tutulmaları gerekmektedir" gibi ifadeler açılış konuşmasında yer almıştır. Şûra da alınan kararlarda üniversiteler ve yeni açılacak üniversitelerle ilgili olarak Milli Eğitim Komisyonu tarafından belirlenen esaslar genel olarak kabul edilmiştir. Bu konu hakkında gerekli tedbirlerin alınması konusu ise yükseköğretim genel müdürlüğüne bırakılmıştır. 28 Eylül-3 Ekim 1970 tarihleri arasında toplanan 8. Milli Eğitim Şûrasında alınan "Milli Eğitimin Amaçlarını gerçekleştirmekle görevli Türk Eğitim Sistemi biri diğerine dayalı 3 öğretim derecesinden oluşur: ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim" kararı ile yükseköğretime geçişin yeniden düzenlenmesi gündeme gelmiştir. Alınan kararlar incelediğinde yükseköğretime ilgilendiren önemli hususlara değinildiği görülmüştür. Bu hususlardan biri, yükseköğretim programlarından hayata ya da iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata ya da iş alanlarına hazırlayan bir programdan yükseköğretime hazırlayan herhangi bir programa da farklı derslerden imtihan verme yoluyla geçilebilir veya dışardan bitirme imkânlarına girilebilir konusudur. Diğer bir hususun ise yükseköğretime geçiş ile ilgili olduğu, Yükseköğretime geçiş için; diplomadaki derslere ve notlara göre merkezî müsabaka imtihanları sistemiyle ya da her kurum tarafından münferit olarak düzenlenebilir kararın alındığı görülmüştür.

1973 yılı yükseköğretim açısından önemli gelişmelerin yaşandığı yılların biri olmuştur. Bu tarihte, ile 07.07.1973 tarihli 14587 sayılı resmi gazetede yayınlanan 1750 sayılı yasa ile yeni üniversite ve fakültelerin kurulmasına ilişkin

düzenlemelerin yapılabilirdiği Üniversiteler Kanunu kabul edilmiştir (Arap, 2010). Alanyazında birinci YÖK kanunu olarak da ele alınan bu kanunla, yükseköğretime yöne vermek, gerekli inceleme, araştırma ve değerlendirmeleri yapmak ve yükseköğretim kurulları arasındaki iletişimi sağlamak amaçları için Yükseköğretim Kurumu oluşturulmuşsada bu kurumun bazı hükümleri anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmiştir (Doğramacı, 2007). Bu kanunun yükseköğretim adına getirdiği yenilikler ise yükseköğretimde bütünlük oluşturma, öğretim sürelerinin sınırlandırılması, yükseköğretim kurulunun oluşturulması ve üniversitelerin dışarıdan denetlenmesini sağlayacak yüksek denetim kurulunun kurulması şeklinde sıralanabilir (Baysal & Ada, 2015). Ayrıca bir üniversiteye bağlı olarak fakülte ve yüksekokul gibi birimlerin açılabilmesi için senatonun teklifi ve MEB'in onayının yeterli olduğu kararlaştırılmıştır. Bu düzenleme ile MEB'nin yükseköğretim kurumları üzerinde karar verme organı olarak gücünün giderek azaldığını gösterse de onayı olmadan yükseköğretim kurumlarında her hangibir değişiklik yapılamayacağını da işaret etmektedir. Üniversiteler kanununun kabul edilmesinden bir yıl sonra, 24 Haziran-4 Temmuz tarihleri arasında 1974 yılında 9. şûra toplanmıştır. Şûrada yükseköğretime hazırlayan dil- edebiyat, sosyal ve ekonomik bilimler, matematik ve fizik ve tıbbi bilimler olarak belirlenen programların ele alındığı, yükseköğretimin kapasitesinin artırılması gerekliliği ve yükseköğretime geçiş hakkı kazanan her öğrenciye yükseköğretim olanağı sağlanması gerektiği kararları alınmıştır. Bu nedenle de MEB'in üniversitelerle bilimsel iş birliği gerçekleştirmesi gerekliliği üzerine durulmuştur. Temel olarak kabul edilen kanun ile şura kararları arasında bir eşgüdüm olduğu görülmektedir. MEB'in de bu yasa ile artık üniversiteler üstünde tek yetkili merci olamadığı "bakanlığın üniversitelerle bilimsel iş birliği gerçekleştirmesi gerekliliği" kararı ile netlik kazanmıştır.

1981-2016 : YÖK'ün kuruluşundan Günümüze Kadar Gelen Dönem

1981 ve sonrası yıllar yükseköğretim açısından Yükseköğretim Kurumu kanununun kabul edildiği ve Türk Yükseköğretim sisteminin büyük değişimlere uğradığı yıllar olmuştur. 6 Kasım 1981 tarih 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile ve yükseköğretim Kurumları Teşkilatı hakkında 41 sayılı kanun Hükmünde Kararname ile (20 Temmuz 1982) ikinci YÖK kanunu yürürlüğe girmiştir (Baysal & Ada, 2015). 2547 sayılı yasanın kabulü beraberinde radikal kabul edilebilecek bir çok değişimi beraberinde getirmiştir. Bu yasa ile üniversiteler, enstitüler, yüksekokullar ve fakülteler tek bir çatı altına toplanmıştır. 1982 anayasası ile YÖK'ün görevleri, yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların yasada belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak olarak sıralanmıştır. YÖK'ün kuruluş şeması üyeleri ile birlikte aşağıda verilmiştir.

(YÖK'ün kuruluş şeması, Kılıç, 1999, s.14)

YÖK'ün kuruluş şeması incelendiğinde, Milli Eğitim Bakanlığına ait 2 üyenin alınan kararlarda söz sahibi olabileceği görülmektedir. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanının sadece gerekli gördüğü hallerde kurula katılabileceği ve başkanlık edebileceği ifade edilmiştir. Böylece MEB'in üniversiteler ile olan ilişkisi artık sadece iki kurum arasında kurulacak olan "işbirliği" çalışmalarına odaklı olabilecektir (Baskan, 2001). YÖK'ün kuruluşu ile ayrıca üniversite – akademi ikililiği de ortadan kaldırmıştır.

YÖK'ün kuruluşundan günümüze kadar gelen dönem içinde meydana gelen gelişmeleri, Gür ve Çelik (2011) Cumhurbaşkanları, hükümetler, YÖK Başkanları ve üniversiteler arasındaki ilişkilerden hareketle, 12 eylül sonrası otoriter dönem, dalgalı dönem, 28 şubat sonrası baskıcı dönem ve normalleşme dönemi olarak 4 grupta ele almışlardır. Araştırmanın bundan sonraki bölümünde bu dört dönemde yükseköğretimde yaşanan gelişmeler ve ilgili tarihlerde gerçekleştirilen Milli Eğitim Şûralarının kararları tartışılmıştır.

• 12 Eylül Sonrası Otoriter Dönem (1981-1988)

Bu dönemi oluşturan temel tartışma, YÖK'ün üniversite özerkliğini kısıtlamasına ilişkin gerçekleştirilmiştir. 12 Eylül sonrasında toplumsal denetimin özellikle üniversitelerde yoğunlaşması, üniversiteleri politika ve siyasetten nispeten uzak tutmuştur (Gür ve Çelik, 2011).

YÖK'ün kurulduğu yıl toplanan 10. Şûra 23-26 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Türk Millî Eğitim Sistemi, Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları, Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar ve Öğretmen Yetiştirme konu başlıklı gündem ile toplanan 10. şûra da, yükseköğretim ile ilgili kararlara yer verilmediği görülmektedir. Oysa aynı yıl üniversiteleri ilgilendiren bu kadar önemli gelişmenin yaşanması, yeni yasalar ve YÖK gibi derin konularla tavan yapan 1981 yılının 10. Şûra kararları bakımından bu kadar sönük geçmesi tartışılması gereken önemli bir noktadır.

11. Şûra 1982 yılının haziran ayında toplanmıştır. Bu Şûra, öğretmen ve eğitim uzmanlarının durum ve sorunları üstüne temellendirilmiştir. 11. Şûra, yükseköğretim kararları bakımından en kapsamlı Şûraların bir tanesi olma özelliği taşımaktadır. Üniversitelerde eğitim, fakülte ve bölümlerinin kurulması ile öğretmenlere ya kendi dallarında ya da eğitimin çeşitli uzmanlık alanlarında yüksek lisans ve doktora yapma imkanı sağlanmıştır. Bu noktada farklı ülkelerdeki yükseköğretim sistemlerinden özellikle öğretmen yetiştirme alanlarından örnekler dile getirilmiş böylece bütün öğretmenlerin yükseköğretim düzeyinde bir eğitim görmeleri inanç ve görüşü, güç ve yaygınlık kazanmıştır. Bu karar ile üniversitelerle Milli eğitim Bakanlığının yakın bir işbirliği içinde olma zorunluluğu tekrar gündeme gelmiştir. Ayrıca, yüksek eğitim öğretmenin yetiştirilmesi başlıklı kararında yükseköğretimle ilgili tüm esaslar ele alınmış, bütün fakülte ve yüksekokullarda (hâlen görev yapan ve yeni atanacak olan) araştırma görevlisi, öğretim görevlisi ve yardımcı doçent gibi öğretim elemanlarına pedagojik formasyon kazandıran programların uygulanması, özellikle bu programlarda genel ve özel öğretim yöntemlerine ağırlık verilmesi tavsiye edilmiştir. Böylece, eğitim uzmanı olmanın önemi bir kez daha vurgulanmıştır. Üniversiteler içinde alanla ilgili, laboratuvar ve uygulama görevi yapacak, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitimi, özel eğitim, temel eğitim, orta eğitim kurumlarının oluşturulması, üniversitelerin özellikle öğretmen ve uzman eğitimine ağırlık veren fakülte, yüksekokul ve birimlerinin alan araştırmaları ve uygulamaları için buldukları bölgelerde, Bakanlığa ait okullar ve personel ile işbirliğine gidilmesi, ihtiyaç duyulan konularda Talim ve Terbiye Başkanlığı ile ortak araştırma, geliştirme ve uygulama projeleri başlatıp yürütme konularına öncelik verilmesi istenmiştir.

18-22 Haziran 1988 tarihleri arasında yükseköğretim ve yükseköğretime geçiş gündemi ile toplanan 12. Şûrada yükseköğretim başlığının doğrudan yer alması ve yükseköğretimin gündeme dâhil edilmesi araştırma açısından önemli bir bulgudur. Bu Şûrada yükseköğretim ile ilgili yükseköğretime geçiş başlığı altında; ortaöğretimden üniversiteye geçişin Bakanlıkla YÖK ve ÖSYM tarafından bir değerlendirmeye tabi tutulması çerçevesinde 7, yükseköğretim başlığı altında ise 11 kararın alındığı görülmektedir. Yükseköğretim ile ilgili alınan kararlar aşağıda verilmiştir:

- “tam yıl eğitim” uygulamasına geçilmesi,
- Yükseköğretim kurumlarında atama suretiyle yöneticiliğe getirilenlerin, akademik unvanlarının verilmesindeki ve bu unvanlara ait kadroların tahsisindeki ağır işlemlerin hafifletilmesi
- 3455 sayılı Kanun'la yükseltilecek doçent ve profesörlerin, bir defaya mahsus olmak üzere buldukları kadrolarda yükseldikleri unvanın özlük haklarına sahip olmaları, fakültelerde dekanların fakülte öğretim elemanlarınca seçilen üç kişi arasından, o fakültenin bağlı bulunduğu üniversitenin rektörünce; rektörlerin ise, bütün üniversite öğretim elemanlarının seçeceği üç aday arasından Yükseköğretim Kurulu'nca atanması ve diğer akademik yöneticilerin atamalarının da aynı prensip içinde yürütülmesi için mevzuatta gerekli değişikliklerin yapılması

- Öğretim elemanlığının her bakımdan cazip hâle getirilmesi
- Araştırma ve yurtdışı temas imkânlarının artırılması,
- Haftalık ders yüklerinin azaltılması, kütüphanelerin zenginleştirilmesi ve her kademedeki öğretim elemanlarının kısa ve uzun süreli yurtdışına gönderilmesi imkânlarının artırılması,
- Akademik kadro sisteminin çok daha esnek bir hâle getirilerek, süre ve ilmi çalışmalar itibari ile terfi etmeye hak kazanmış kişilerin kadro yokluğu sebebine bağlı olarak terfi edememelerinin önlenmesi; bunun için, mevcut kadro sisteminin sadece bir üniversitedeki toplam öğretim üyesi sayısının belirlenmesiyle yetinecek şekilde değiştirilmesi ve kaç profesör, doçent ve yardımcı doçent bulunacağına üniversitelere bırakılması,
- Üniversitelerimizde "Sürekli Atama" uygulamasının, objektif kriterler ön plana alınarak, Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifadesini bulan "hür ve bilimsel düşünme" yeteneğini geliştiren bir anlayışla devam ettirilmesi kararlarının yükseköğretim açısından milli eğitim Şûralarında alınmış olması şeklinde sıralanmaktadır.

Alınan bu kararlar, Milli Eğitim Bakanlığının, yükseköğretimi önemseydiğini ortaya koyan önemli bulgulardır. Ayrıca Şûrada, yükseköğretim için daha fazla kaynak tahsis edilmesi ve yükseköğretimde okullaşma oranının artırılması, 1402 sayılı Kanun'la üniversiteden uzaklaştırılan öğretim elemanlarının üniversiteye dönmelerinin sağlanması, yardımcı doçentliğin mevcut durumu ile ilgili yeni bir düzenlemenin yapılması da alınan diğer önemli kararlar olarak görülmektedir.

• Dalgalı Dönem (1989-1996)

Bu dönemin dalgalı dönem olarak adlandırılmasının nedeni, Cumhurbaşkanları, hükümetler, YÖK başkanları ve üniversitelerin kendi aralarındaki ilişkilerinin YÖK'ün gidişatını etkilemiş olmalarından (Gür ve Çelik, 2011) kaynaklıdır. Bu dönemde, 13. Milli Eğitim Şûrası yaygın eğitim gündemi ile 15-19 Ocak tarihleri arasında 1990 yılında toplanmıştır. Üniversitelerle Milli Eğitim bakanlığının işbirliği yapması gerekliliği üzerine tekrar durulmuş, fakat bu işbirliğinin il ve ilçelerde usta öğreticilik kursları ile yaygın eğitim konusu üzerinde sınırlı kaldığı görülmüştür.

14. Milli Eğitim Şûrası, eğitim yönetimi ve eğitim yöneticiliği, okul öncesi eğitimi gündemi ile 1993 yılında toplanmıştır. Üniversitelerle Milli Eğitim Bakanlığının iş birliği yapması gerekliliği bir kez daha gündeme gelmiş, bu işbirliği program geliştirme çalışmaları ve özellikle eğitim fakültelerine bağlı sınıf öğretmenliği ve okul öncesi eğitimi alanlarında köklü değişimler yapmak çerçevesinde oluşturulmuştur. Bu işbirliği dahilinde "Öğretmen Yetiştirme Koordinasyon Kurulu" oluşturulması kararlaştırılmıştır. 14. Şûrada Üniversitelerle Milli Eğitim bakanlığının iş birliği yapması gereken diğer bir kararın ise mevcut eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi üzerine olduğu görülmüştür. Ayrıca, müfettişlerin üniversitelerde lisansüstü eğitim görmesi gerekliliği üzerinde de karara varılmıştır.

1994 yılında, Milli Eğitim Geliştirmenin hizmetöncesi öğretmen eğitimi konulu projesi YÖK, MEB ve Dünya Bankası ortaklığında gerçekleştirilmiştir. Müfredat geliştirme, burslar ve donanım konu başlıkları çerçevesinde gerçekleştirilen bu proje ile ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapacak olan öğretmenler için kaliteli eğitim verilmesi amaçlanmıştır (YÖK, 1999). Bu proje, öğretmen yetiştirme konusunda YÖK ile MEB arasındaki işbirliğinin hayata geçmesinin bir göstergesidir. Zira 15. Milli Eğitim Şûrası, yükseköğretime geçiş gündemi ile toplanmıştır (13-17 Mayıs 1996). Bakanlık ile YÖK arasında yeniden ama yasal bir işbirliği sağlanması gerektiği üzerine durulmuştur. Kararlar incelendiğinde özellikle üniversitelerin niteliğini yükseltmek amacıyla öğrencilerin ortaöğrenimleri sırasında kazandıkları bilgi ve becerileri değerlendiren alanlarda üniversitelerin yaygın eğitime daha etkili katılımının gerektiği görülmüştür. 15. Milli Eğitim Şûrasında yükseköğretim adına alınan kararlar da dikkat çeken diğer önemli bir gelişme, özel yükseköğretim kurumlarının açılmasına ilişkin alınan kararlardır. “Yükseköğretimde kapasite artırımı için; vakıf üniversiteleri dışında, özel yüksek öğrenim kurumlarının açılmasına yasal olanak sağlanmalıdır. Bu kurumlar Yükseköğretim Kurulu denetiminde olmalıdır, ihtiyaç duyulan alanlarda ikinci öğretim teşvik edilmelidir ve gelişmekte olan üniversitelere daha fazla imkân verilmek suretiyle kapasite artırımı sağlanmalıdır” kararları konu ile yakından ilişkilidir. Çünkü sayısal veriler ele alındığında 1996 yılı sını itibarıyla vakıf üniversitelerinin sayıları küçümsenmeyecek kadar artmıştır (YÖK, 1997). Bunun nedeni, YÖK tarafından (1997) yükseköğretimde talep ile arz arasındaki büyük dengesizliğin bulunması olarak belirtilmiştir. Ayrıca, şuranın yükseköğretime geçiş başlığı altında toplanması, yükseköğretime giriş ile ilgili 1996 yılında yapılan değişiklikle yakından ilişkilidir. MEB tarafından 1997 yılında yayınlanan “ Milli Eğitimde hedefler” başlıklı kitapçıkla yükseköğretime geçiş konusunda hedefler ortaya konmuş, ancak ÖSYM, YÖK ve MEB arasında konu ile ilgili işbirliğinin yapılamaması da eleştirilmiştir (YÖK, 1997).

- **28 şubat sonrası baskıcı dönem (1997-2007)**

28 Şubat sürecinden sonra Cumhurbaşkanı, hükümet, üniversiteler ve YÖK Başkanı arasında oluşturulan irtica ile mücadele koalisyonu sonucu YÖK, yetkilerini oldukça acımasız bir şekilde kullanarak, üniversiteleri laiklik eksenli ideolojik tartışmaların merkezi haline getirmiştir. Döneminin en tartışmalı iki uygulaması, akademik özgürlüklerin özellikle “kılık kıyafet içeriği” nedeni ile kısıtlanması ve üniversite giriş sisteminde yapılan değişiklikler olmuştur (Gür ve Çelik, 2011). Bu dönem MEB ile yükseköğretim kurulu ve üniversiteler arasında oluşan hareketlilik adına yaşanan en hareketli dönemdir. Ayrıca MEB ile üniversiteler arasında oluşan gerginlik giderek artmaya başlamıştır.

YÖK, öğretmen yetiştirmeye yönelik plan ve programların hazırlanması ve öğretmen yetiştirme yetkisinin, yükseköğretim kurumlarına ait olduğunu iddia ederek MEB’in pedagojik formasyon kursu açmasını mahkemeye taşımıştır. MEB, “öğreticilere” yönelik düzenlenen kursun hizmet içi eğitim niteliğinde olduğunu ve YÖK’ün yetki gaspı yaptığını belirtmiştir (Gür ve Çelik, 2011). Oysaki MEB uzun

yıllardır eğitim fakültelerinden gelmeyen öğretmenleri hizmetiçi eğitime alarak, pedagojik formasyon vermiştir. MEB'in itirazına rağmen mahkeme, pedagojik formasyon kursu açma yetkisinin YÖK'te olduğunu belirtmiştir ("MEB'in Pedagojik Formasyon Kursu'na durdurma", 2006).

16. Milli Eğitim Şûrası 13-17 kasım tarihleri arasında 1999 yılında mesleki ve teknik eğitim gündemi ile toplanmıştır. Yükseköğretim açısından değerlendirildiğinde, yükseköğretime geçiş konusunda ve daha çok mesleki ve teknik okullara öğretmen yetiştiren fakültelerin olumsuzlarının ele alındığı görülmüştür. Bu şura, YÖK ile MEB arasında yaşanan hukuksal sorunun daha 1999 yılından beri var olduğunu göstermiştir. Çünkü alınan kararlar öğretmen yetiştirme ağırlıklı olmuştur.

17. Milli Eğitim Şûrası, "Küreselleşme ve Avrupa Birliği" sürecinde Türk Eğitim Sistemi" gündemi ile 13-17 Kasım tarihleri arasında 2006 yılında toplanmıştır. Bu gündem adı altında özellikle yaşam boyu öğrenme ve eğitimde hareketlilik konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Yaşam boyu öğrenme başlığı altında, yükseköğretim kurulunun 1997'de kaldırdığı yetişkin eğitimi lisans programları yeniden açılmıştır. Eğitimde hareketlilik başlığı altında ise, YÖK tarafından gönderilen paket programlarının MEB ve meslek örgütleri arasında iş birliği ile AB standartları dikkate alınarak düzenlenmesi gerektiği üzerine durulmuş bu nedenle öğretim üyelerinin hareketli öğretim elemanı statüsüne kavuşturulması gerektiği, Erasmus programı kapsamındaki öğrenciler için kampüs içi yarı zamanlı çalışma ortamlarının oluşturulması gerektiği kararları alınmıştır. Ayrıca eğitim fakülteleri konusu tekrar gündeme gelmiş niteliğin artırılması eğitim fakültelerinin niceliksel olarak artırılmasına bağlanmıştır.

Eski öğretmen okulları geleneğini ve 'öğretmenlik meslek ruhunu' vermede fakültelerin yetersiz kaldığı gözlenmiştir. Bir çıkış yolu olarak, Ondördüncü Şûrada 'genel tavsiye kararları' başlığı altında öğretmen yetiştirme konusunda MEB ile YÖK arasında işbirliği sağlamaya yönelik "Öğretmen Yetiştirme Koordinasyon Kurulu" kurulması çabaları doğrultusunda 1997 de bir protokol yapılmıştır. Aynı konuda şura kararlarının uygulamaya aktarılmasında gelişmeler sürmüş ve iki kurum arasında, bünyesinde Eğitim Fakültesi bulunan üniversitelerin rektörlerinin de katılımıyla oluşturulan "Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi" bakanlıkla YÖK arasında 'Öğretmenlik Uygulama Yönergesinin' hazırlanmasını ve imzalanması sağlanmıştır.

- **Normalleşme dönemi (2007'den günümüze kadar olan dönem)**

Bu dönem, YÖK'ün toplumsal yapıya ve taleplere daha çok önem verdiği bu nedenle tartışmalardan çekindiği bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversitelerdeki yasakların son bulması, üniversite giriş sisteminin değiştirilmesi, üniversite sayısı ile öğrenci kontenjanlarının artırılması gibi toplumsal talepler YÖK tarafından dikkate alınmıştır.

18. Milli Eğitim Şûrası, 2010 yılının kasım ayında toplanmıştır. Şûrada 2023 vizyonu esas alınarak MEB ve YÖK arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi üniversitelerin alan öğretim üyesi ve alt yapı olanakları bakımından desteklenmesi

ve yükseköğretim de akreditasyon çalışmalarının canlandırılması gerektiği konuları ele alınmıştır. Ayrıca, okul yöneticilerinin atamalarında YÖK ve MEB işbirliği ile yüksek lisans derecesi olanlara uzman, doktora derecesine sahip olan öğretmenlere ise başöğretmen unvanının verilmesi kararlaştırılmıştır. Genel olarak 18. Milli Eğitim Şûrası yükseköğretim açısından alınan kararlar doğrultusunda değerlendirildiğinde alınan kararların daha çok öğretmen adayı yetiştiren eğitim kurumları olan eğitim fakültelerini kapsadığı özellikle öğretmen adaylarının istihdamı ve yetiştirilmesi konularının ele alındığı görülmüştür.

"Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri", "Öğretmen Niteliğinin Arttırılması", "Eğitim Yöneticilerinin Niteliğinin Arttırılması" ve "Okul Güvenliği" konularının ele alındığı 19. Milli Eğitim Şûrası 6 Aralık 2014 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Yükseköğretim ile ilgili kararlar incelendiğinde, yükseköğretim kurumlarının 3 temel işlevinden biri olan "toplumsal katkı" bağlamında öğretim üyelerinin başta mesleki gelişim etkinlikleri olmak üzere MEB' nin pedagojik, yönetsel yapı ve süreçlerinin geliştirilmesinde görev ve çabaları akademik yükselme sürecinde kredilendirilmelidir kararının alındığı görülmüştür. Ayrıca, Şûrada MEB ve YÖK işbirliği üzerinde durulmuş, özellikle yapılacak olan bir protokol ile MEB personelinin yüksek lisans ve eğitim doktorası eğitimi almalarının sağlanması gerektiği, bu bağlamda eğitime erişimlerinin kolaylaştırılması üzerinde durulmuştur. Şûra da öğretmen yetiştirme alanının öncelikli konu olması dolayısı ile yükseköğretimin öğretmen yetiştirme ve fakülteler bakımından gündeme gelmesine neden olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Milli Eğitim Bakanlığı ile yükseköğretim kurulu ve üniversiteler arasındaki işbirliğinin işlevselliğinin ortaya konulmasını amaçlayan bu araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

- 1939-2016 yılları arasında toplanan 19 Millî Eğitim Şûrasının sadece 7., 8., 9., 11., 12., 13., 14., 15., 17., ve 18. Şûraları olmak üzerinde toplam 10'unda yükseköğretim ile ilgili kararlar alınmıştır.
- 1., 2., 3., 4., 5., 6. ve 10., Millî Eğitim Şûralarında yükseköğretimle ilgili hiçbir karar alınmamıştır.
- Yükseköğretim ile ilgili alınan kararlar bakımından en kapsamlı Şûralar 11 ve 12. Milli Eğitim Şûraları olmuştur.
- Yükseköğretimin Milli Eğitim Şûralarında gündem olarak ele alındığı ve bu gündeme ilişkin kararların alındığı şûralar7, 8 12 ve 15. Milli Eğitim Şûralarıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığının üniversitelerle bilimsel işbirliği gerçekleştirilmesi gerekliliği üzerine durulan ilk Milli Eğitim şûrası, 9. Milli Eğitim Şûrasıdır.
- Üniversiteler ile MEB arasında kurulacak olan işbirliğinin önemini ele alan Milli Eğitim Şûraları ise 9, 11, 13, 14, 15, 17 ve 19. Milli Eğitim Şûralarıdır.

- 15. Milli Eğitim Şûrası, Milli Eğitim Bakanlığının üniversitelerle gerçekleştirmesi gereken iş birliğinin yasal şekilde olması gerekliliğinin savunulduğu şûradır.
- Milli Eğitim Şûralarında yükseköğretimle ilgili üstünde en çok üstünde durulan konular yükseköğretime geçiş, öğretmen yetiştirme ve MEB ile üniversiteler arasında olması gereken işbirliği konuları olmuştur.

Millî Eğitim Şûraları, genel olarak değerlendirildiğinde şuralarda eğitim sorunlarını çözebilecek, sistemi geliştirecek ve iyileştirecek kararların alındığı görülmüştür. Ancak, alınan kararların birçoğu uygulamaya geçememiş, gerçekten üzerinde tartışılması gereken bir çok konu göz ardı edilmiştir. Özellikle, bu konuların başında, eğitim sistemi içinde önemli bir dilime sahip olmasına rağmen üniversiteler gelmektedir. Şuralarda ağırlıklı olarak ilköğretim, ortaöğretim, öğretmen yetiştirme, mesleki ve teknik eğitim konularının yer aldığı görülmüş, yükseköğretim ile ilgili ayrıntılı kararların ele alınmadığı genelde yüzeysel olarak görüldüğü görülmüştür (Deniz, 2001). üniversite reform hareketlerinin önemli toplumsal olayların, özellikle siyasal rejimin toplum gündemini bütünüyle işgal ettiği zamanlarda gerçekleştirildiklerini ifade etmiş, bu nedenle üniversitelerin o günlerde toplumda iktidar olan siyasal rejimlerin özelliklerini ve beklentilerini yansıttığını ileri sürmüştür. Üniversitelerin toplum içinde ve özellikle Türk Eğitim Sistemi içinde bu kadar önemli bir yere sahip olması durumunda Milli Eğitim Bakanlığının yükseköğretime yeterince ağırlık vermediği şura kararlarında açıkça görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, bir sonraki adım olarak yükseköğretim-kalkınma planları ve Milli Eğitim Şûralarında alınan kararların bir arada tartışılması öneri olarak getirebilir. Her ne kadar yükseköğretimin kalkınma planlarında incelenmesini içeren çok çalışma yapılmış olsada şura kararlarının da bu döngüye etkisinin oldukça önemli ve küçümsenmeyecek kadar etkili olduğu unutulmamalıdır.

2016 yılı itibarı ile Yükseköğretim Kurulunun yaptığı “eğitim fakültelerindeki niteliği yükseltmek ve gereksinimlere cevap verebilmek amacıyla bu fakültelerin bölüm ve ana bilim dalları yeniden yapılandırılacaktır” açıklaması oldukça ses getirmiştir. YÖK tarafından yapılan açıklamada, Öğretmen Yetiştirme Çalışma Grubu'nda Milli Eğitim Bakanlığının ilgili temsilcileri ile eğitim fakültesi dekanlarının da bulunduğunu, bu alanda yürütülen çalışmalar sonuçlarını vermeye başladığını, dolayısıyla eğitim fakültelerine ilişkin sürecin yakında daha da hızlanacağı belirtilmiştir (<http://www.yok.gov.tr/web/guest/egitim-fakuleteleri-yeniden-yapilandirilacak>). Bu yapılanma doğrultusunda, eğitim fakültelerindeki bölümlerde kesintisiz 8 yıllık eğitim kademelerini esas alan ilköğretim ve ortaöğretim programları şeklinde yapılan ayırma son verilmiştir. Bu uygulamanın gerekçesi, geçmişte eğitim fakülteleriyle ilgili olarak, Yükseköğretim Kurulunca gerçekleştirilen ilk yeniden yapılandırma çalışmasının Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile işbirliğine dayalı, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında 1997-1998 yıllarında gerçekleştirildiğini, bu süreçte bölüm ve anabilim dalları

yanında öğretim programlarının da yeniden yapılandırıldığını, daha sonra yine Yükseköğretim Kurulunca 2006'da eğitim programlarında kısmi bir düzenleme yapıldığı düşüncesine dayanmaktadır. YÖK Başkanı, ayrıca eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirmeyle ilgili olarak hükümet programlarında yer alan diğer bir konunun, öğretmen adayı yetiştiren lisans programlarının güncellenmesi olduğuna dikkat çekmektedir. Bu süreç kapsamında, paydaşların da katılımıyla eğitim alanındaki güncel gelişmelerin, öğretmen yeterliklerinin, kalkınma planlarının, MEB müfredat programlarının, toplumsal ihtiyaç ve talepler göz önünde bulundurularak öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesine çalışılacağı bildirilmiştir. Bu güncelleme çalışmaları sonucunda hedeflenen değişimin, 2016-2017 öğretim yılı sonunda tamamlanması, izleyen 2017-2018 öğretim yılından itibaren de yeni lisans programlarının uygulanması planlanmaktadır (<http://www.milliyet.com.tr/egitim-fakultelerinin-yeniden-gundem-2264110/>). Bu nedenle bundan sonraki süreç içinde MEB ve YÖK arasında üniversiteler adına gerçekleşecek işbirliği büyük önem taşımaktadır. Yükseköğretim bireylerin yeteneklerini geliştirmelerine ve en etkin biçimde kullanabilmelerine yardımcı olan kişisel gelişim imkanı sunduğu önemli bir eğitim kademesi olduğu unutulmamalıdır. Bu imkandan bireylerin azami ölçüde yararlanmalarını sağlamak, varsa bunu önleyen veya geciktiren engelleri ortadan kaldırmak (YÖK, 2010) ancak MEB ile YÖK arasında sıkı bir işbirliğinin sağlanması ile gerçekleşebilir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (2008) *Türk Eğitim Tarihi*, (13. Baskı), Pegem Akademi: Ankara.
- Arap, K.S. (2010) Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken:Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 65 Sayı: 1 Sayfa: 001-029 DOI: 10.1501/SBFder_0000002156
- Ataünal, A. (1993) *Cumhuriyet Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler*, Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Genel Müdürlüğü: Ankara.
- Baltacı, C. ve Akın, F. (2007) 1946 Üniversite Reformu, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi Dergisi*, S.1, C.12
- Baskan, G.A. (2001) Türkiyede Yükseköğretimin Gelişimi, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.21, S.1
- Baysal, Z. N. ve Ada, S. (2015) *Dünden Bu Güne Türk Eğitim Sistemi ve Yapısı*, Pegem Akademi: Ankara
- Baysal, Z. N. ve Ada, S. (1985) 12 Eylül 1980 Öncesi Dönemde Yükseköğretimde Sorunlar, Bu Tarihten Sonra Alınan Önlemler, İlk Sonuçlar, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara
- Deniz, M. (2001) Millî Eğitim Şûralarının Tarihçesi ve Eğitim Politikalarına Etkileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Güven, İ. (2000) *Türkiye'de Devlet Eğitim ve İdeoloji*, Siyasal Kitap Evi: Ankara.
- Gür, S.B. ve Çelik, Z. (2011) YÖK'ün 30 Yılı, *Seta Rapor*, No:4.
- Kılıç, R. (1999) Türkiye'de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 3

- Kısakürek, M.A. (1976) Üniversitelerimizde Yenileşme “Programlar ve Öğretim Açısından”, *Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları*, No:54: Ankara
- MEB (1998) . Cumhuriyetin 75. Yılında Yükseköğretim, Ankara.
- MEB, *Birinci Milli Eğitim Şûrası*,
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_1_sura.pdf
- MEB, *İkinci Milli Eğitim Şûrası*,
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_2_sura.pdf
- MEB, *Üçüncü Milli Eğitim Şûrası*;
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_3_sura.pdf
- MEB, *Dördüncü Milli Eğitim Şûrası*,
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_4_sura.pdf
- MEB, *Beşinci Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_5_sura.pdf
- MEB, *Altıncı Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_6_sura.pdf
- MEB, *Yedinci Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_7_sura.pdf
- MEB, *Sekizinci Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_8_sura.pdf
- MEB, *Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_9_sura.pdf
- MEB, *Onuncu Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_10_sura.pdf
- MEB, *On Birinci Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_11_sura.pdf
- MEB, *12. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_12_sura.pdf
- MEB, *13. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_13_sura.pdf
- MEB, *14. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_14_sura.pdf
- MEB, *15. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_15_sura.pdf
- MEB, *16. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_16_sura.pdf
- MEB, *17. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_17_sura.pdf
- MEB, *18. Milli Eğitim Şûrası*
meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf
- MEB, *19. Milli Eğitim Şûrası*,
http://www.egitimbirsen.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/19MilliEgitimSurasiweb.pdf
- Tekeli, İ. (2010). Tarihsel Bağlamı İçinde Türkiye’de Yükseköğretim ve YÖK’ün Tarihi. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ankara.

- YÖK (2005). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu. <http://www.yok.gov.tr>
- YÖK Kanunu (1981) 17506 Sayılı Resmi Gazetede Yayınlanan 2547 sayılı *YÖK Kanunu*, [yok.gov.tr](http://www.yok.gov.tr).
- YÖK (1997) Vakıf Üniversiteleri Kamu Üniversitesi Enegrasyonu, <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/VAKIF+%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%B0TELER%C4%B0%20KAMU+%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%B0TELER%C4%B0%20ENTEGRASYONU+1997.pdf/969a2756-afd0-4792-8578-f20f2a1e00cf>
- YÖK (1997) Türk Yükseköğretim Sistemi, 1994-1995'ten 1995-1996'ya Gelişmeler(Yok.Gov.Tr –Yayınlarmız)
- YÖK (1999) Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, ([yok.gov.tr](http://www.yok.gov.tr) – yayınlarmız)
- YÖK (2010) Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları, Ankara ([yok.gov.tr](http://www.yok.gov.tr) –yayınlarmız)
- <http://www.milliyet.com.tr/egitim-fakultelerinin-yeniden-gundem-2264110/> (erişim tarihi: 20.06.2016).
- <http://www.yok.gov.tr/web/guest/egitim-fakuleterleri-yeniden-yapilandirilacak> (erişim tarihi: 20.06.2016).